

El Covid-19 i la necessària transformació social

Versión en castellano [aquí](#)

Amb el Covid-19 ha plogut sobre mullat. Primer va ser la Cop 25 de Madrid que va mostrar definitivament la nul·la voluntat de la classe política per adoptar mesures contra l'escalfament global i el probable col·lapse del planeta. Després, i almenys pel que respecta a l'Estat espanyol, es van succeir notícies que alertaven d'un augment important de la morositat, de taxes de 10.000 acomiadaments al mes i d'unes 11.000 denúncies d'impagaments de salaris. Tot plegat indicis clars d'una crisi econòmica imminent, tal com alguns cercles d'economistes ja ho estaven anunciant des de feia un temps.

Tots sabem que el virus va venir de la Xina, però no es va escapar de cap laboratori ni és cap arma de guerra química contra el món occidental. Més aviat el contrari, el més probable és que sigui la [conseqüència directa de la penetració de l'agroindústria en zones silvestres](#), igual que va ocórrer amb l'Ebola a Àfrica, el Zika al Brasil, la grip aviària i altres epidèmies. És com si fos un acte d'autodefensa de la naturalesa contra l'omnipresència del règim capitalista. A més, sembla que la Covid-19 té moltes capacitats de mutació, cosa que pot provocar que [l'episodi actual es repeteixi i s'agreugi amb el temps](#).

Són notoris els errors comesos per les autoritats espanyoles en matèria de prevenció i contenció de la Covid-19. Del que no es parla tant és de la relació directa entre la rigidesa del confinament i la capacitat insuficient del sistema sanitari públic, molt minvat per les retallades ordenades des de Brussel·les. Al que caldria afegir la política de privatització del sistema sanitari català empès per personatges com Boi Ruiz, conseller de Sanitat en temps d'Artur Mas.

Els grans mitjans de comunicació tampoc es centren massa en la important reculada de la contaminació atmosfèrica causada per la reducció del trànsit rodat en el marc del confinament. Segons un estudi recent de la Universitat Politècnica de València, ha disminuït el 83% a Barcelona i el 73% a Madrid. Tenint en compte que la contaminació atmosfèrica causa uns 3.000 morts prematurs a l'any a Barcelona, es tracta d'unes dades gens menyspreables.

Qui està pagant els plats trencats

Si bé és cert que la crisi de Covid-19 està provocant onades de solidaritat, abnegació i empatia, també ho és que els privilegis de la societat capitalista patriarcal segueixen dempeus, o fins i tot augmenten. És completament fals que estiguem asseguts tots junts en el mateix vaixell! No es pot comparar la situació de gent acomodada que passa el confinament en la seva segona residència a la platja o a la muntanya amb les persones que viuen amuntegades en pisos de determinats barris de les grans ciutats i corren perill de ser objecte de persecució policial si surten al carrer. No es pot comparar la situació d'un/a treballador/a d'una fàbrica acomiadada a causa d'un ERTO i angoixada pels deutes amb la d'un executiu de la mateixa fàbrica que es prendrà uns dies lliures fins que hagi passat el vendaval.

Segons *El Periódico* del 28 de març, s'havien iniciat 270.000 expedients d'ocupació a l'Estat espanyol que afectaven 2 milions de persones, una xifra que desde llavors ha experimentat un increment substancial. D'acord amb dades del Ministerio de Trabajo y Economía Social del 2 d'abril, des del 12 de març la Seguretat Social ha perdut uns 900.000 afiliats, entre ells uns 40.000 autònoms. En el mateix període, unes 550.651 treballadores eventuais van perdre la seva feina. La immensa majoria no cobraran atur ni cap altra prestació, igual que els autònoms i els microempresaris.

La llista de greuges podria allargar-se infinitament. Inclou també les persones ancianes obligades a vegetar o morir en residències pèssimament equipades o a dones confinades al seu pis a mercè del seu agressor. Afecta de manera especial les persones que treballen en situacions límit als hospitals, les farmàcies i els centres d'atenció primària. Segon testimonis de les mateixes infermeres, la precarietat i escassetat de mitjans és tal que sovint han de decidir elles mateixes a qui li administren un remei i a qui no. Cal esmentar, també, les persones que treballen als supermercats, i les que ho fan a preu fet i sense protecció als ports de l'Estat, ja que el trànsit marítim de mercaderies no s'ha aturat.

Però també hi ha qui fa el seu agost amb la situació. Per exemple, la indústria farmacèutica, les petroquímiques de Tarragona o gegants de la ramaderia industrial catalana especialitzats en la producció i el sacrifici en cadena de porcs i pollastres com l'Àrea de Guissona o la Casa Tarradellas.

Un gir en la política?

Uns mesos abans de la crisi de la Covid-19, la nova presidenta de la Comissió Europea, Ursula von der Leyden, va anunciar un *New Deal* per afrontar l'emergència climàtica. L'evocació de Roosevelt

va ser buscada, però la suma destinada a aquest «ambició pla per salvar el planeta» no arriba ni a una quarta part del que es va gastar la UE per salvar el sistema bancari entre 2008 i 2015.

El pla no preveu restriccions ni actuacions concretes per aconseguir l'objectiu de reduir les emissions en un 50% en relació amb el 1990. D'això [se n'encarregarà Black Rock](#), el fons més gran d'inversions del món, contractat fa poc per la Comissió Europea com "assessor sobre factors ambientals, socials i de govern"

Les mesures neokeynesianes dels governs espanyol i català contra la Covid-19 se situen en el mateix àmbit d'acció. El seu objectiu principal és reduir els impactes de la recessió en marxa calibrant els diners a invertir perquè la situació social no es desbordi. La situació és tan greu que l'Estat espanyol ha demanat un préstec corresponent al 20 % del PIB. Mitjançant aquests diners alternen l'expedició d'aval i altres mecanismes d'endeutament de la població amb algun pagament a fons perdut i mesures legals com la prohibició dels desnonaments durant sis mesos per a les famílies vulnerables. Amb aquestes mesures obvien que una gran majoria de la població és ara molt vulnerable i té serioses dificultats per pagar el seu pis i els subministraments bàsics. A més a més, reprenen les pràctiques que es van implementar després de 2008 de rescat de bancs i rendistes per l'impagament de lloguers i hipoteques i [en benefici d'empreses com Inditex](#).

D'altra banda porten temps plantejant la creació d'una "renda social extraordinària", finançada amb fons del Banc Central Europeu. Es tracta d'una espècie de renda bàsica d'uns 500 € per a la gent que s'hagi quedat sense ocupació, i que seria vigent durant el confinament. Però van retardant la seva implantació en la mesura en què l'excepcionalitat es converteix en norma i la gent no es rebel·la. I, evidentment, tampoc especifiquen que passarà si les persones afectades no troben feina, quan hàgim tornat a la tan evocada *normalitat*.

Els gestors de la crisi estan en una carrera contra el temps: com més s'allargui el confinament més gran serà l'impacte de la recessió. Però l'autèntic problema dels governants rau en la seva incapacitat per retallar els privilegis econòmics en la mesura que garanteixi la pau social. Aquest problema es reflecteix també en les tímides mesures neokeynesianes implementades. Tímides mesures socials que es combinen de forma creixent amb la intensificació de mecanismes de control telemàtic de la població. No pot quedar dubte que és l'economia capitalista qui mana, però tampoc no hi ha dubte que les classes populars estem molt millor organitzades que al 2008 i no ens empassarem el gripau dels plans d'austeritat que alguns ja tenen preparats als calaixos dels seus escriptoris.

La resposta social

En tots els barris i pobles del país estan sorgint iniciatives de gent anònima que s'organitza amb les seves veïnes, amigues i familiars per afrontar les limitacions del confinament. El mateix val per a la gent que ja estava organitzada en grups d'habitatge, iniciatives veïnals, sindicats, ateneus i un llarg etcètera d'associacions i col·lectius. Les aplicacions de videoconferència i les xarxes socials permeten les trobades virtuals i la celebració d'assemblees. És el que acostuma a passar durant les crisis: de l'experiència de la pròpia vulnerabilitat neix l'empatia que, superant totes les dificultats, empeny a l'autoorganització i el suport mutu.

Aquestes dinàmiques han donat lloc a iniciatives nacionals com la [vaga de lloguers](#) iniciada l'1 d'abril o el [Pla de xoc social](#) elaborat per més de 200 col·lectius i entitats de tot l'Estat, que d'alguna manera es retroalimenten amb iniciatives locals com [aquesta del Poble Sec](#) de Barcelona o [aquesta del Maresme](#).

Es tracta d'iniciatives que estan creant les seves pròpies [caixes de resistència](#) per a [sostenir-se](#) i, també, per preparar-se per als embats que vindran. Ja que tenim clar que hi haurà un abans i un després d'aquesta crisi. I que no podrà haver-hi una tornada a "la normalitat". Perquè és precisament aquesta normalitat la que ens ha conduït al desastre. La crisi de la Covid-19 només l'ha accelerat. Si les majories socials no ens organitzem, el futur ens oferirà més misèria, més control social i la reacceleració del camí cap al col·lapse climàtic en forma d'una política de creixement econòmic frenètic per sortir de la recessió econòmica més important des del crack borsari de 1929. En definitiva, ha arribat el moment de plantejar-nos molt seriosament un horitzó polític postcapitalista des d'una perspectiva assumible per àmplies capes de la població.

La disjuntiva **capital** o **vida** es fa cada vegada més evident, i mentrestant s'estén la certesa de la necessitat de transformacions profundes per escapar a la barbàrie que treu el cap. Les tasques prioritàries en aquesta nova etapa seran les lluites a favor de la redistribució de la riquesa i contra les manifestacions més nocives de la civilització capitalistes, així com la construcció d'una organització social que posi la vida al centre. Hi ha bastants experiències actuals i històriques de com viure i produir en comú i en harmonia amb l'entorn. Aprenquem d'elles i millorem-les!

Foto d'Engin_Akyurt